

Scenarij za film:

Napisao:

Ivo Lukas

" DIVERZIJA: TELEFON "

Ovaj scenarij rađen je prema istinitom događaju, koji su po zamisli Narodnog heroja Rade Končara izveli drugovi Voja Kovačević, Slavko Markon, Josip Čuljat i Nada Galjer-Holjevac.

1941 godina. Čizme Hitlerovih trupa prekrile su Evropu. Iza divizija njemačkih šljemova, ostajale su divizije lubanja njihovih žrtava. I Jugoslavija je okupirana.

Specijalne telefonske linije povezivale su Berlin sa svim velikim gradovima okupiranih zemalja. Preko Zagreba Berlin je bio pvezan s Beogradom, Atenom, Sofijom i Odesom - važnim nervom osvajaća.

U Glavnoj pošti u Jurišićevoj ulici na visokofrekventnim uređajima radi Slavko. U prostoriji osim automatske centrale Zagreba, nalaze se još uređaji za međugradsku vezu i specijalne vojne linije, koje čuva njemački mehaničar. U staklenoj kabini radi telefonistica Nada. U sredini prostorije stoji stol, na kojem leže novine, poneki alat i uvijek: njemački šmajser. Na zidu je kalendar s precrtanim 2.IX. To je mjesto buduće diverzije, dobro čuvano.

Slavko završava lemljenje jedne sklopke. Sat pokazuje 3,10 sati. Dolazi nova smjena. Slavka zamjenjuje Josip, a Nadu druga telefonistica. Slavko sprema alat u magazinu do centrale. Na izlazu iz pošte portir ih dobro pregledava.

Nebom se valjaju teški oblaci. Krupne kapi kiše bubnjaju po asfaltu. Slavko žuri ulicom. Na stepenicama svoje kuće sretne ustaškog policajca, koji stanuje sprat niže.

Slavko je član KPJ i tog dana u njegovom stanu se održava sastanak čelije. Odlučeno je da se izvede diverzija u telefonskoj centrali. Slavko pravi nacrt telefonskih uređaja i plan postavljanja eksploziva i način aktiviranja. Paljenje bi se izvršilo podizanjem slušalice jednog kućnog telefona i isključivanjem akumulatorskih baterija u centrali.

Plan je usvojen i određen datum: 14.IX-nedjelja.
Zadatak je povjeren Slavku i Voji, koji ucrtava plan u svoj
notes radi nabavke eksploziva.

Dinamit se nalazi u tajnom skrovištu jednog stana, odakle ga jedan čovjek donosi na određeno mjesto i predaje Voji. Voja paket predaje Slavku u gužvi na tržnici. Pri povratku Voju hvataju ustaše. U zatvoru ga muče da prizna što znaće crteži u notesu.

Slavko dinamit predaje na Pošti 2 kao paket adresi-
ran na:

"Markon Slavko, mehaničar
Glavna gradska pošta /1/, automatska centrala,
III.kat Zagreb"

Prilikom predavanja paketa na šalteru, Slavko se mi-
gom sporazumijsa s jednim poštarom dalje od šaltera, što je
značilo da on preuzima brigu o dinamitu.

U prostranom zatvorskom dvorištu postrojeno je šest njemačkih vojnika. Nišane i očekuju komandu oficira. Prislonjen uz zid, jer noge gotovo i nisu njegove, stoji Voja. Lice i prsa su mu iznakašeni ranama. Iz ramena mu curi krv. Kranjnjim naporom nastoji da ostane na nogama. Uz velike bolove stisne usta i pljune u pravcu Njemaca. Odjeknu pucanj.

U telefonskoj centrali dežuran je Slavko. Sjedi za stolom i čita "Novo doba". Njemac ukopčava liniju - Odesa. Kalendar: 10.IX.

Kod portira poštar je donio poznati paket. Portir je pozvao telefonom Slavka. Čekajući ga poštar priča portiru kako je paket težak. S osmjehom na licu nagađa da je unutra sigurno slanina, koju je tako teško vidjeti od početka rata. Portir mu povlađuje ne slušajući ga. Slavko paket sprema u magazinu do centrale.

iva stražara, koja su im pružili u pomoć. Josip, koji paze
jedan od ustaških oficira, koji pokušava potjerati u zgradu.
Njegovci i partizani biju se kroz park.

Noć. Ulice su puste. Tu i tamo prođe patrola. U centrali je dežurni Slavko, u kabini Nada, a na vojnoj liniji poznati Njemac. Kalendar: 13.IX. Njemac čisti mašinku, a Slavko nervozno pogledava čas na Nadu, čas na sat. Sat pokazuje 12 sati. Dolazi Josip. Nasmijan, opterećen demižonkom vina i hranom.

Dok Njemac trpa u usta velike komade šunke i brzo prazni čaše, Slavko u susjednoj prostoriji postavlja dinamit. Posao sporo napreduje. Trebalo je izolirati relej, postaviti detonator i eksploziv i povezati mjesta. Njemac je skoro pijan. Digne se i krene prema prostoriji u kojoj je Slavko. Josip i Nada pretrnu. Josip dohvati mašinku. Ali kod vratiju Njemac se predomisli i vrati, pa nastavi piti.

Slavko je zaboravio izolirati jedan relej i pri uključivanju strujnog kola plane detonator na tom releju. Slavko potrči i u zadnji čas uspije strgnuti eksploziv. Čelo mu je obliveno znojem. Njemac je potpuno pijan. Josip i Slavko ga odnesu iza uređaja, a onda i tu počnu postavljati eksploziv. Umjesto Njemca, Nada je uključila traženu vezu na vojnoj liniji.

U 7 sati ujutro Slavko, Josip i Nada napuštaju poštu. Slavko i Josip otišli su na stanicu i otputovali u Karlovac, gdje ih je čekala veza za partizane.

Najprije su službenici obavješteni da napuste poštu, jer je minirana, a onda je jedna ženska ruka podigla slušalicu telefona 72-96 i dio uređaja se razletio, ali ne i ostali jer je slušalica prebrzo puštena.

Policijski automobil juri velikom brzinom i zaustavlja se pred poštom. Uz stepenice trči nekoliko Njemaca i ustaša, a ispred svih Slavkin susjed ustaški oficir Škunc. Prije nego je ušao u prostorije centrale naredio je da se isključe akumulatorske baterije. Grupa fašista nahrupila je revolverima u prostoriju, a dotle je jedan ustaša isključio akumulator. Židovi su se zatresli od eksplozije. Jedan Njemac izbačen iz centrale u hodnik tresnuo je o zid i srušio se. Kad se razišao dim, od uređaja ostale su samo ruševine, a na podu iz gomile kamenja, lima i žica virila je tu krvava ruka, tamo

čizme, glava prignječena velikim komadom uređaja, pa oficirska kapa zgnječena ciglom. Jedan od Njemaca bio je zaljepljen o kostur kabine.

Istog dana po ulicama su izljepljeninplakati:

"Slavko Markon - ucjena 100.000.- kuna".

On je bio već među partizanima.

K R A J